

26. 11. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obecně ke konkursu a vyrovnání - základní principy a instituty

Tento článek pojednává o základních zásadách a institutech konkursu a vyrovnání a uvozuje tak na něj navazující další články, které se snaží pokrýt alespoň v základních rysech celou problematiku konkursu a vyrovnání. V tomto a v dalších článcích se pokusím zejména o popis průběhu konkursního a vyrovnacího řízení, a proto je dle mého názoru vhodné, aby v tomto úvodním pojednání bylo popsáno to společné, co spojuje obě řízení, tedy nejzákladnější principy a instituty toho kterého řízení.

Tento článek pojednává o základních zásadách a institutech konkursu a vyrovnání a uvozuje tak na něj navazující další články, které se snaží pokrýt alespoň v základních rysech celou problematiku konkursu a vyrovnání. V tomto a v dalších článcích se pokusím zejména o popis průběhu konkursního a vyrovnacího řízení, a proto je dle mého názoru vhodné, aby v tomto úvodním pojednání bylo popsáno to společné, co spojuje obě řízení, tedy nejzákladnější principy a instituty toho kterého řízení.

Zákon č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, řeší majetkové vztahy, které se dostaly do určité krizové situace, kterou je úpadek dlužníka. Činí tak formou soudního řízení, konkursního nebo vyrovnacího. Podstatou konkursu i vyrovnání je určité majetkové uspořádání. Základní podmínkou, aby mohlo dojít k tomuto majetkovému vypořádání, je existence úpadku dlužníka, takový dlužník musí mít více věřitelů a majetek postačující k úhradě nákladů řízení. Účelem a cílem konkursu i vyrovnání je tedy rozumné uspořádání majetkových poměrů všech subjektů, dotčených dlužníkovým úpadkem.

Konkurs a vyrovnání jsou soudní řízení, mají totožný účel, kterým je, jak již výše zmíněno, rozumné uspořádání majetkových poměrů dlužníka v úpadku, a mají podobné či shodné procesní zásady a instituty.

Základním principem, jež ovládá jak konkursní, tak vyrovnací řízení, je zásada rovných podmínek pro všechny věřitele, zásada *par conditio creditorum*. Tato zásada znamená, že všichni věřitelé stejné třídy se uspokojují poměrně, bez ohledu na dobu vzniku pohledávky, na dobu jejího uplatnění, důvod nebo způsob vzniku.

Tři základní podmínky prohlášení konkursu jsou úpadek, mnohost věřitelů a majetek postačující k úhradě nákladů řízení. Pojem úpadku je vymezen buď jako platební neschopnost (*insolvenca*), anebo jako předlužení. Dlužník je v platební neschopnosti, pokud není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. O předlužení se jedná tehdy, jestliže splatné závazky budoucího úpadce jsou vyšší než jeho majetek. *Insolvenca* se týká všech dlužníků, zatímco předlužení se může týkat jen právnických osob a fyzických osob – podnikatelů. Další podmínkou konkursu je majetek postačující k úhradě nákladů řízení. Pokud soud zjistí nedostatek této podmínky, konkurs zruší. A následně mnohost věřitelů je nutná proto, že jinak by mohl jediný věřitel vymáhat svou pohledávku pomocí klasického civilního řízení a následně exekucí.

V rámci konkursního řízení může dojít k nucenému vyrovnání. Nucené vyrovnání je svou povahou vyrovnáním. Vyrovnání se uskutečňuje mimo konkurs v samostatném řízení, nucené vyrovnání je

možné pouze v rámci konkursního řízení, jehož některé fáze nahrazuje.

Vyrovnaní i nucené vyrovnaní umožňují řešení úpadku dlužníka jiným způsobem než zpeněžením podstaty a rozvrhem výtěžku mezi věřitele. Obě řízení způsobují na rozdíl od konkursu zánik zbytku pohledávky, a to za cenu termínovaného částečného uspokojení věřitelů. Takové uspokojení pohledávek věřitelů je rychlejší a operativnější. Dlužník pak z řízení vychází bez dluhů.

Základní podmínky vyrovnaní jsou stejné jako podmínky prohlášení konkursu (viz výše). Zvláštní podmínkou pak je poctivý záměr úpadce. Dlužník také nesmí být v posledních pěti letech před podáním návrhu na vyrovnaní odsouzen pro trestný čin podvodu nebo poškození věřitele, a v téže lhůtě nesmí být na dlužníkův majetek prohlášen konkurs nebo podán návrh na vyrovnaní. Další podmínky jsou pak vázány na obsah nabídky vyrovnaní. S vyrovnaním musí souhlasit kvalifikovaná většina věřitelů.

Ke konkursnímu a vyrovnacímu řízení je příslušný krajský soud nebo soud, který je mu postaven na roveň. Místně příslušným je ten krajský soud, v jehož obvodě je obecný soud dlužníka.

Výraz „konkurs“ má jazykový původ v termínu „concursum creditotum“, což znamená souběh věřitelů, a je tím míněn souběh jejich nároků.

Věřitelé mají v konkursu zvláštní postavení. Jednak jich musí být více, a jednak prohlášením konkursu věřitelé ztrácejí možnost individuálního postupu při uplatňování a vymáhání svých pohledávek. Proto je zde institut věřitelských orgánů, které tlumočí vůli věřitelů. Jsou jimi věřitelský výbor a schůze konkursních věřitelů. Schůze věřitelů dává stanoviska potřebná pro další vedení konkursu, věřitelský výbor dohlíží na činnost správce a přezkoumává za určitých podmínek jeho hospodaření. Věřitelský výbor se povinně ustavuje, přesahuje-li počet věřitelů 50. Při nižším počtu věřitelů lze místo věřitelského výboru ustavit zástupce věřitelů. Dokud není ustaven věřitelský výbor, vykonává působnost věřitelského výboru schůze věřitelů.

Majetkem, který slouží k uspokojení věřitelů, je konkursní podstata, tvoří ji takový majetek, který patřil dlužníkovi v den prohlášení konkursu a následně kterého nabyl za konkursu. Mimo konkursní podstatu zůstává úpadcův majetek, který je vyloučen z exekuce s výjimkou majetku, který slouží podnikatelské činnosti. V průběhu konkursu může dojít k omezení nebo naopak rozšíření rozsahu konkursní podstaty. Např. některé hmotné věci mohou být vyloučeny z podstaty, protože k nim třetí osoba úspěšně uplatnila právo anebo naopak k rozšíření dojde úspěšným odporem proti právním úkonům, které zkracovaly věřitele.

Ústřední postavou konkursu je správce konkursní podstaty, jehož soud ustanovuje v usnesení o prohlášení konkursu. Prohlášením konkursu přechází z dlužníka na správce oprávnění nakládat s majetkem podstaty. Dále na něj přecházejí oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti, které jinak přísluší úpadci, jestliže souvisí s nakládáním majetkem podstaty. Správce vede místo úpadce soudní spory, zahajuje je a samostatně v nich vystupuje. Provádí vypořádání společného jmění manželů a zpeněžení majetku podstaty.

Prohlášením konkursu zaniká společné jmění úpadce a jeho manžela. Některé skutečnosti související s rozhodnutími soudu učiněnými v konkursním řízení, blíže specifikované v § 8 zákona č.

[455/1991](#) Sb., o živnostenském podnikání, jsou překážkami provozování živnosti. Dále některá rozhodnutí soudu v konkursním řízení mají za následek zrušení a zánik subjektivity právnické osoby. Jsou jimi zrušení konkursu po splnění rozvrhu, zrušení konkursu pro nedostatek majetku postačujícího k úhradě nákladů konkursu a zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku.

Toto je tedy ohledně konkursu a vyrovnání to obecné a základní, to, co se dá dle mého názoru „vytknout před závorku“. V dalších navazujících článcích se již budu zabývat „pouhým“ průběhem konkursního a vyrovnacího řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)